

روز شمار شہری خلیفہ

لیلیٰ محمد صالح

ترجمہ ی سمیر ارشدی

محمد صالح، لیلی روزشمار شهری غمگین / لیلی محمد صالح؛ ترجمه سمیر ارشدی. - تهران: نشر ثالث، ۱۳۸۴. ۹۷ ص.	
ISBN 964-380-087-3	شابک ۹۶۴-۳۸۰-۰۸۷-۳
IEN: 9789643800871	ای.ای.ان ۹۷۸۹۶۴۳۸۰۰۸۷۱
۱. داستانهای عربی. قرن ۲۰. الف. ارشدی، سمیر، مترجم. ب. عنوان. ۸۹۲/۷۳۶ PJA۴۸۹۴/ح۷۵/۹	

نشر ثالث

دفتر مرکزی: خیابان کریمخان زند / بین ابرانشهر و ماهشهر / پ ۱۶۱ / طبقه دوم / تلفن: ۸۸۲۹۰۵۱-۲
 فروشگاه: خیابان کریمخان زند / بین ابرانشهر و ماهشهر / پ ۱۶۰ / تلفن: ۸۴۲۵۳۷۶-۷
 دفتر توزیع: خیابان انقلاب / خیابان ۱۲ فروردین / شماره ۱۱ / تلفن: ۱۶۶۱۰۱۴۶ / فکس: ۶۹۵۰۹۹۶

روزشمار شهری غمگین

لیلی محمد صالح

ترجمه‌ی سمیر ارشدی

ناشر: نشر ثالث با همکاری مؤسسه گفت‌وگوی فرهنگی ایران و عرب

طرح روی جلد: عبدالرسول سلمان

حروف نگاران: سحر جعفری - آرزو رحمانی

چاپ اول: ۱۳۸۴ / ۲۲۰۰ نسخه

لیتوگرافی: شاد - چاپ: رهنما - صحافی: کیما

کلیه حقوق چاپ محفوظ و متعلق به نشر ثالث است

ISBN 964-380-087-3

شابک ۹۶۴-۳۸۰-۰۸۷-۳

IEN 9789643800871

ای.ای.ان ۹۷۸۹۶۴۳۸۰۰۸۷۱

سایت اینترنتی: WWW.Salesspub.com

پست الکترونیکی: Info@Salesspub.com

فهرست

۷	نویسنده در یک نگاه
۹	گفت‌وگو با نویسنده
۱۵	دیدگاه‌هایی پیرامون داستان‌های لیلی محمد صالح
۲۱	داستانی برای روزنامه
۲۹	شنبه غمگین
۳۳	عکس آویزان
۴۱	گل‌های یاسمن و توپ‌ها
۴۹	روزشمار شهری غمگین
۶۱	سفر رنگ دیگری هم دارد
۷۳	راه‌های کاربایی
۸۵	سرافرازی ماه عارضیه

مؤلف در یک نگاه

- لیلی محمد صالح
- داستان‌نویس و پژوهشگر ادبیات معاصر کویت.
- در سال ۱۳۳۱ دیده به جهان گشود.
- دانشنامه کارشناسی ادبیات و زبان عرب را در سال ۱۳۵۷ از دانشگاه بیروت دریافت کرد.
- در صدا و سیمای کویت به تولید و تهیه برنامه‌های فرهنگی و ادبی پرریننده‌ای پرداخت.
- داستان‌ها و مقاله‌هایش در نشریات و مطبوعات پر شمار فرهنگی و دانشگاهی جهان عرب به زیور طبع رسیده است.
- اولین محقق و مورخ ادبیات زنان در جزیره العرب و کشورهای عربی خلیج فارس به شمار می‌رود.
- در سال ۱۳۵۷ کتاب ادبیات بانوان در کویت را تألیف کرد.
- کتاب ادبیات و فرهیختگان معاصر کویت را در سال ۱۳۵۷ به چاپ رساند.

- تاکنون ۲ جلد از دایرةالمعارف ادبیات زنان در جزیره العرب و خلیج فارس را تألیف و منتشر کرده است که شاخص ترین نویسندگان و متفکران زن در یمن (صنعا و عدن)، عربستان سعودی، قطر، سلطان نشین عمان و امارات متحده عربی در آن معرفی شده اند.

- عضو انجمن نویسندگان، کانون روزنامه نگاران، سازمان حقوق بشر و جامعه معلولان در کویت است.

- تاکنون سه مجموعه داستان تألیف نموده که عبارتند از:

« زخمی در چشم ها - تاریخ انتشار: ۱۳۵۷ - ناشر: مؤسسه ایقظه در کویت.

« دیدار در فصل گل ها - تاریخ انتشار: ۱۳۷۳ - ناشر: مؤسسه انتشاراتی سعادت الصباح در کویت.

« عطر جاودان شب - تاریخ انتشار: ۱۳۸۱ - ناشر: دارالمدی در سوریه.

- منتقدان و محققان بی شماری در گوشه و کنار جهان عرب به نقد و بررسی آثار و تألیفات این قلمزن سرشناس کویتی پرداخته و از خلاقیت و ابداع سوژه های داستان هایش تجلیل کرده اند.

- در نشست ها و کنفرانس های ادبی و فرهنگی عربی و بین المللی حضور یافته و موقعیت ادبی و فکری زنان معاصر عرب و چالش های فراوی نهضت زنان را تشریح کرده است.

- بسیاری از داستان هایش به زبان های انگلیسی ترجمه شده است.

گفت‌وگو با نویسنده

‡ با توجه به اهتمام ویژه‌ای که به ادبیات زنان در کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس، یمن و عربستان سعودی مبذول می‌دارید، و نگرش خاص شما به موقعیت بانوان در جامعه که در اکثر داستان‌هایتان ملاحظه می‌شود، آیا می‌توان گفت که از زنان جانبداری می‌کنید؟

- نمی‌توانید صرفاً به دلیل تألیف کتاب ادبیات بانوان در کویت و دایرةالمعارف ادبیات زنان در جزیرةالعرب و خلیج فارس به چنین قضاوتی برسید، چرا که انگیزه‌ی من از تألیف این آثار طرفداری از بانوان سخت‌کوش این سامان نبود بلکه می‌خواستم به جهانیان نشان بدهم که در این منطقه زنان باسواد و مبتکری وجود دارند که با مشقت و زحمت فراوان راه خویش را طی می‌کنند، و آثار ادبی ارزشمندی ارائه می‌دهند که نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت و نباید کوچک شمرد.

زنان قلم به دست در این منطقه با ایمان به خدا و اعتماد به نفس می‌کوشند تا موانع سنتی و دولتی را یکی پس از دیگری پشت سر بگذارند، و با عرضه‌ی اشعار و نوشته‌ها و سروده‌های نغز و پر محتوا

شخصیت خود را در صحنه‌ی پر تلاطم ادبیات معاصر عرب به اثبات برسانند.

من هرگز منکر نقش مرد نشده‌ام؛ هم در این کتاب‌ها و هم در داستان‌هایی که نوشته‌ام، سعی کرده‌ام منصفانه در عمق روح انسان سیر کنم و آن را به تصویر بکشم. اما نمی‌توان درد و رنج زنان عرب را نادیده گرفت؛ بلکه ما به عنوان اهل قلم وظیفه داریم در جهت کمک به هموعان گام برداریم و رشد و بالندگی آنان را منعکس کنیم.

✽ چگونه سوژه‌ی داستان را برمی‌گزینی و از چه سبکی پیروی می‌کنی؟

- اغلب داستان‌های من از تجاوز و خشایانه‌ی رژیم خودکامه عراق به کویت الهام گرفته شده است؛ روزهای تلخ و صحنه‌های دردناکی بود. در مجموعه‌ی دیدار در فصل گل‌ها تلفیقی از عشق و خشونت ملاحظه می‌شود؛ عشق مردم به میهن و نخلستان و دریا و خشونت بی‌رحمانه دشمن تجاوزگر در تخریب این سرزمین، و ریشه‌کن کردن نخل‌هاست. زنی که چشم به راه بازگشت شوهر است، در همان نخستین روز حمله خبر شهادتش را می‌شنود، و دختری که در تدارک مراسم ازدواج است، نامزدش به اسارت دشمن درمی‌آید. شجاعت و دلاوری زنان در پشتیبانی از سپاهیان جان بر کف، حکایت‌های فراموش‌نشده‌ی این ملت است که در قالب داستان نگاشته شده است.

✽ مؤلفان کتاب امروزه با چالش‌های فراوانی روبه‌رو هستند و در جست‌وجوی تشویق و حمایتند، و به دنبال ناشری می‌گردند که کتابشان را چاپ کند، حق‌التألیف که پیشکش، نظر تان در این زمینه

چيست؟

- وضعیت نویسندگان در کویت در مقایسه با کشورهای دیگر نسبتاً بهتر است. شورای ملی فرهنگ و هنر و ادب کویت پاداشی بابت تألیف هر کتاب تعیین می‌کند که نیمی از آن برای نگارنده، و بقیه‌اش برای ناشر است. وزارت اطلاع‌رسانی نیز از هر مؤلف تعدادی از نسخه‌های کتاب را به عنوان تشویق خریداری می‌کند.

✽ خانم دکتر سعادالصباح شاعر معروف کویتی مسابقه‌ای برای شاعران و نویسندگان جوان تعیین کرده، و علاوه بر جوایز نقدی، آثار برتر را چاپ و منتشر می‌کند. این تجربه را چگونه ارزش‌یابی می‌کنید؟
- این مسابقه ادبی و فرهنگی خون تازه‌ای در کالبد ادبیات معاصر عرب دمیده، و راه را برای شاعران تازه‌نفس و نو قلم هموار کرده تا خلاقیت و نوگرایی خود را به عرصه ظهور برسانند، و خوشبختانه این تجربه‌ی گران‌قدر دستاوردهای چشمگیری داشته، و زمینه رشد و شکوفایی قلم‌های جوان را فراهم ساخته است، و امروز می‌بینید که سالانه دهها مجموعه داستان و دیوان اشعار ادبای جوان در سطح جهان عرب به کوشش مؤسسه انتشاراتی این خانم که از شاعران پر آوازه معاصر به شمار می‌آید، به چاپ می‌رسد.

خانم دکتر سعادالصباح یکی از ستارگان ادبیات معاصر عرب است، و همواره از شکوفایی فرهنگ و اعتلای ادب در گوشه و کنار جهان حمایت و پشتیبانی کرده است.

✽ چه تعریفی از ابداع دارید، و فعالیت زنان و مردان در عرصه‌ی فرهنگی چه تفاوتی با هم دارد؟

- ابداع و خلاقیت به معنای سنت شکنی و پرهیز از تقلید و تکرار آثار قبلی، و برخورداری از قدرت و توانمندی خلق اثری پویا و دگرگون است. نویسنده‌ی مبتکر کسی است که با درک صحیح واقعیت، موضوع جدیدی برداشت و کشف کند.

ناگفته پیداست نویسندگان بدیع و مبتکر، بستر ساز تداوم و استمرار حیات میراث فرهنگی کهن هستند، و با ابداع خود به این میراث جاودانه حلاوت امروزی می‌بخشند.

یک اثر هنری بدون برخورداری از خلاقیت و ابتکار فاقد ارزش است، زیرا بازآفرینی زیباترین تابلوها یا پاک‌ترین احساسات بدون افزودن اثر بدیع و جدید، تکرار مکررات به شمار می‌آید.

فعالیت فرهنگی زن و مرد هم مکمل یکدیگر است و تفاوت موجود، در ارزش اثر و میزان تأثیر آن بر خواننده است. مؤسسات فرهنگی باید انصاف را رعایت کنند و تبعیضی قائل نشوند، و توجه کنند که کار یک نویسنده زن به هر حال ویژگی خود را دارد.

❖ داستان‌سرایان زیادی در کویت دیده می‌شوند، الان چه کسی پیشتاز این میدان است؟

- در حال حاضر قلم‌های ورزیده‌ای در کویت داستان کوتاه می‌نویسند، به گونه‌ای که داستان‌نویسی بر دیگر بخش‌های ادبی غلبه کرده است. این آثار از ساختمان متین، سوژه‌ی مناسب و تنوع زیبایی برخوردارند و بسیاری از آن‌ها به زبان‌های زنده دنیا ترجمه شده‌اند؛ البته افراد زیادی پا به میدان می‌نهند اما کسانی که به مقصد می‌رسند، انگشت‌شمارند.

از معروف‌ترین نویسندگان معاصر کویت می‌توان از دکتر سلیمان الشطی، اسماعیل فهد اسماعیل، خانم فاطمه العلی، خانم لیلی العثمان، ولید الرجیب، طالب الرفاعی، خانم دکتر نجمه ادریس، خانم خوله القزوی، خانم ثریا البقیمی، خانم مونا شافعی، خانم دکتر عالیہ شعیب، سلیمان الخلیفی، ناصر الظفیری و علی المسعودی به عنوان ستارگان آسمان داستان و رمان معاصر نام برد.

❖ وضعیت فرهنگی کویت را چگونه ارزش‌یابی می‌کنید؟

- صحنه‌ی ادبی و فرهنگی کویت در حال شکوفایی و بالندگی است. حجم چاپ و نشر کتاب در کشورمان در مقایسه با دیگر کشورهای عربی چشمگیر است، و سالانه همایش‌ها و جشنواره‌های فرهنگی متعددی مانند نمایشگاه بین‌المللی کتاب، جشنواره‌ی القرین و فعالیت‌های کانون نویسندگان با شرکت انبوهی از فرهیختگان و اندیشمندان عرب در کویت برگزار می‌شود.

❖ چرا نوشتن داستان را بر دیگر زمینه‌های ادبی ترجیح می‌دهید؟

- داستان، سیمای زندگی جامعه است، و از طریق آن به عمق روح انسان نفوذ می‌کنم. وضعیت زنان در جهان عرب را به تصویر می‌کشم و احساس درونی خود را در قالب داستان کوتاه منعکس می‌کنم. هرگاه غم بر من مستولی شود یا صحنه‌های اندوهناک ببینم، بی‌درنگ دست به قلم می‌برم، و می‌نویسم.

❖ مطالعات و پژوهش‌های زیادی پیرامون وضعیت زنان در این

سوی خلیج فارس دارید. از آن سوی خلیج چه خبر دارید و موقعیت زن

ایرانی را چگونه ارزش‌یابی می‌کنید؟

- بانوان ایرانی به جایگاه رفیعی نایل آمده‌اند، و حقوق‌شان را زودتر از دیگر زنان منطقه به دست آورده‌اند، و همواره حضور فعال آنان را در صحنه‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پیگیری می‌کنم و به آن غبطه می‌خورم.

با شعر و ادبیات معاصر زنان ایرانی کم و بیش آشنا هستم، امیدوارم در آینده روابط گسترده‌تری با هم داشته باشیم.

ادبیات ایران از دیرباز در جهان عرب تأثیرگذار بوده، ترجمه‌ی سروده‌های شاعران نامدار فارسی همچون مولوی، حافظ، فردوسی، سعدی و عمر خیام زبانزد، و الهام‌بخش ادبیات جهان است.